

מסורת הש"ס

א) [למקן מה. מוספתא פ"ג ה"ב; ב) לקמן מה. מוספתא ג' מ"ק ג: ע"ש; זכאס קי: ג) [מוספתא פ"ב ה"ב; ד) [לעיל ג' ח' כחוכות ה) שבת לו. ע"ש; ו) כחוכות ע: חולין מה: כ; ז) [ג' נ"ג ע"ש; ח) ר"מ מ"ו; ט) כס"י מחוב בעשוי ולא כ"י.

תורה אור השלם

1. ויחזק מרע הארץ ויחנהו בשדה ירע קח על מים רבים צפצפה שמו. יחזקאל ז ה

גליון הש"ס

במרא ערבי שתיים אהת ללולב. ע"י לקמן דף מג ע"ב תוס' ד"ה והביאו דף מה ע"ב תוס' ד"ה ה' א' ללולב:

מוסף רש"י

לשופר של ראש השנה. אין תוקעין אלא בחצותו עש"ה הארץ קורין חלוצות, והוא שופר, או אם בא עם הארץ לשלול כמה יתקע, ואמר לו בחלוצות (שבת מ"ד). מותר. אף אני היה קורין לגול פתוח ולקטנה פתוחה ועכשיו נשתנו (שם). אף אני אומר לו בחלוצות (שם) חסד לומר שגם זה נשתנה (שם). בי כסי הרובלילא. ומתלה היו קורין להמסק הובלילא וציה הסכות כי כסי, ועכשיו נשתנו. המסק הוא הפתוח לבית הסכות עשוי סגלגל כמין כדור ונחבו קליפות המסק הרבה סגלגל של ריחית מולד. בית הסכות, ודפוס דק המסק, בית הסכות, יוס הכנס שקורין פסל"א יוס כי עובי שקורין דובלון ומבוט עשוי כמין כוס. עובי בית הסכות, דופן כפולה ודוקוין הפסלים זה כזה בשומן (שם). למחט הנמצא בעובי בית הסכות. מקום יש בראש הכנס קמון להמסק קרוי בית הסכות, שהוא עקב כוס ויש על כסי שפתו עובי שני כפלים כפולים ודוקוין ובלע"ז רודובליץ, ומלח מטת חחובה בלוחו עובי ומחוק עובי אפשר לה שלא נקנתה טלה (כחובות ע: ובכ"י חולין ס"ס).

לולב הגזול פרק שלישי סוכה

אבא שאול אומר. ערבי דלמר קרא לא להכשיר של צעל בא אלא ללמדך שרץ שמי מלכות של ערבה אחת לאגדה בלולב ואחת למקדש להקיף את המזבח כדאמרין לקמן בפרק לולב וערבה (דף מה): ורצון. דרדשי ערבי להכשיר של צעל ושל הרים למקדש מנה להו:

ערב נטיעות ערבה ומוקד המים הלכה למשה מסיני. אלו שלשה נשאלו בבית המדרש מנין להם מן התורה והשיבו שלכה למשה מסיני הם שמעו והשומע וגרסם כסדר ששמעו וכן שיעורים וחלוצין ומחלוצין (לעיל דף ט:). שמען השומע וסדרן כסדר ששמעו וכן בכל מקום: **ערב נטיעות.** משנה היא בסדר זרעים (שביעית פ"א מ"ו) עשר נטיעות המפחות בתוך בית סאה שאין צין זו לזו אלא כמה שיש צין זו לתצרתה וימסכו בית סאה שהוא ג' אמה על ג' אמה מפחותות לאורך ורוחב בשזה מורשין כל בית סאה בשבילן ערב שביעית עד ר"ה אע"פ ששניה מן התורה להוסיף מחול על הקדש כדנקטא לן מנחריס וצקירי תשבות חריש של ערב שביעית הנכנס לשיעית ואסור לתרום שלשים יום לפני ר"ה כדלמר"י בשמעטא קמיתא דמועד קטן (דף ג. א.) מקראי בנטיעות נאמר למשה מסיני שמות לתרום תחתיהם עד ר"ה כדי שלא יבשו ואם עשר הן ומפחותות כהלכתן בתוך בית סאה נאמר למשה שיונתן בבית סאה כולה ומותר לתרום את כולן בשבילן אצל אם אינם עשר או שאין מפחותות כהלכתן חורש תחת כל אחת ואחת כשיעור יניקתה לפי חשבון עשר לבית סאה. וצאלנות זקנים נאמר ל' יום לפני ר"ה כדלמר"י במועד קטן (סג ל"ו) ישמעאל מהלכתא ור"ע מקראי ונחמיס עשו סייג לתורה ואסרו שזעה הלכן מפסח ואילן וצדה הילין בזקנים מעלתם ואילן ואמרו בזקנים מפני שיונקים הרבה שלם צאלנות (י) (ממטע עשרה) לבית סאה הרי אלו מנאטרפס וחורשים כל בית סאה בשבילן עד עזרת לפי שכולו ריחך להן ויתנה ממורת שדה לכן ונעשית שדה אילן ואם אינם שלם חורש לכל אחת תחתיה לפי חשבון עד עזרת והשחר אסור מפסח ואילן: **ערבה.** למקדש דליו ערבה ללולב מקרא נפקא: **ויסוד המים.** לתמידין של שחר שצעת ימי החג כדלמר"י לקמן בפרק לולב וערבה (דף מה). והתם מפרש יין וכל קרבנות כל ימות השנה אין נסכיהם אלא יין חוץ מן החג שמתיר של שחר שרץ שני ניסוכין: **מאי קראה.** דלפספס לגריותא ולא מינא דערבה היא דנרבייה מערבי מכל מקום: **קח על מים רבים לפספס שמו.** כדמפרש ליה ר' אבהו אותו שנשרש ואחוח על מים רבים נעשה לפספס אלמא גריותא היא דמתוכה נאמר ביחזקאל: **א"ר אבהו גרסיין.** ולא גרסיין אלא ולא לפרושי טעמא דמתני' אלא מתלה באפי נפשה היא הוהיל אפייהו זקרא פרשיה: **ואיכא דמתני להאי קרא אמתי.** דתנא דמתני' גופיה אייתה דמתני' ולא ר' ירמיה הך אתקפתא דאבי מתני לה בר' ירמיה ותיכולא דא"כ מאי שמו מתנו לה בלל גברא: **קנה שלה.** עץ שלה: **ופיה חלק.** חודן של עלין חלק ואינו עשוי פגימות פגימות: **והסניא דומה למגל כשר.** מגל קציר פגימותיה כולן נוטות לזד אחד עקומות

לד. ואחת למקדש

ואחת למקדש. תימה דכיון דלית ליה הלכתא אימא אף בגבולין דמידי מקדש כמידי בקרא: **ורבנן** למקדש מנא אהו. הכי נמי מזי למיזעי לאבא שאול של צעל ושל הרים מנא ליה ושמה לית ליה ולית ליה נמי הא דדרשי רבנן לקמן ערבי נחל שמים אלא סבר ליה כרבי עקיבא דלמר הדם אחד וערבה אחת ואין הלכה כר"ע כדמוכח לקמן ולפי זה צריך ליזהר שלא ליטול ערבה ללולב אלא גדילה על הנחל דשמי דרשות לא דרשיין מערבי כדדרשיין לקמן וכדדרשיין הכא וכל הני תנאי דהכא ולקמן מתניא גבי הדדי בתורת כהנים משמע דמר דריש ליה הכי ומר דריש ליה הכי:

קנה שלה בו. כיון דפירש סימני ערבה הו' סגי אלא להכשיר אף שאין בו ג' סימנים אלו כגון חיולפא גילא לפיכך קמני סימני לפספס למימר דוקא הני:

בית הבסות. סוף הכנס שקורין פסל"א והוא עשוי ככובע וכחוס ותניא מחט שנמלח צבועי בית הכסות מלז אחד ש"ל ולא ייקב נקב מפולש כשרה שהעור סותמו ומנין משני דדיין שהנקב מפולש טרפה וצלותו שקורין עכשיו בית הכסות אין חילוק להכשיר מפני שדופנו דק והוא היה רגיל לקרות הובלילא כך פי' צוקנוט' ואם תמלח לומר דאין סברא שיהא טרפה הוהיל ולא ייקב אלא חזי העור מניין למימר דולו' ייקב וחישיין שמה הצבאי כי היכי דחייש צריש אלו טרפות (חולין דף ג. א.) גבי ישב לו קוך צוטט למאן דחייש לקפך דרוסה והא דתנא הסם הנמסק וצית הכסות שניקבו לתוך דשמעט דבעין נקב מפולש לאו דוקא לחוך מפולש אלא כלומר כלפי חוץ לאפקי נקבו זה לתוך זה והא דקח אמתי צבועי בית הכסות מלז אחד כשרה ריחך לפרש אותו זד מצפנים כלפי הרעי דאי זד חיוון שלפי מלל הגוף אפי' לא ייקב כלל אלא שנמלח מחט בחלל הגוף טרפה דלמר"י נקובי נקב ואתאי ואין נראה לר"י לומר שמהא טרפה בלא נקב אלא חזי העובי של המסק נמי מלז אחד כשרה והא דנקט עובי בית הכסות צבותא קמ"ל אע"פ שניקב עור אחד שלם אפי' כשרה עד שניקבו שניהם ואיידי דנקט מלז אחד כשרה נקט משני דדיין טריפה אף על פי דמילתא דפשיטא היא אי נמי ס"ד משני דדיין דניקבו שמי העורות כשרה לפי ששוכב ע"ג המסק ומדובק עם צבומן ומגין שלא ילא הרעי מידי דהוא החלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה והא דנפקא מינה הכא במאי דאישתני שמייהו היינו נפקותא דלא נטעה מה שאמר מלז אחד כשרה היינו צבזבלילא דהיינו המסק שקורין עכשיו בית הכסות אצל מה שקורין אחד טרפה הוהיל ויקב עור שלם וכן שלא נטעה נמי במשני דדיין טרפה דהו' צמה שקורין עכשיו בית הכסות דהוא המסק אצל מה שקורין עכשיו הובלילא דהוא מה שהיו קוראין תחלה בית הכסות אפי' משני דדיין כשרה כחלולת שניקבה וירכיס מעמידות אותה:

כפי בית יד שלה. מסר היא מגירה שקורין שיג"ה ופגימותיה הולכות נוכחו ולהם שני עוקצין אחד מכאן ואחד מכאן כפגימות סכין: ה"ג משכחה לה בחילופא גילא. ולא גרס ומשכחת לה. חילופא גילא מין ערבה כשרה היא ופיה דומה למגל אצל שחר ערבה פיה חלק: **חילופא ערספא.** לאו היינו חילופא גילא אלא לפספס ועכשיו נשתנית משמה וקורין לה ערבה: **שיפורא.** כפוף: **החלוצות.** פתוחה. האחת גדולה והאחת קטנה ויש היו רגילין לקרות לגדולה חלק קטנה ושל קטנה לגדולה: **אף אני אומר.** אף אני יש צדי עוד אחד שנתחלף שמה: **הובלילא.** צנפיים"ל: **ציה הכסות.** סוף הכנס שקורין פסל"א והוא עשוי ככובע וכחוס ודופנו סביב (שפה) לו עבה כשתי דפנות ותניא (חולין דף ג.) מחט שנמלח צבועי בית הכסות מלז אחד תחובה צבועי ולא ייקב נקב מפולש כשר שהעובי סותמו ומנין משני דדיין שהנקב מפולש עריפה וצלותו שקורין עכשיו בית הכסות דק והוא היה רגיל לקרות הובלילא:

עין משפט גר מצוה

ב א מ"י פ"ג מהלכות שמיטה ויובל הלכה ה סמך לחוין רסו: **ב א** מ"י פ"ז מהלכות לולב הלכה כ סמך שס וז"י טור א"ח סימן מרסד: **ג א** מ"י פ"י מהלכות תמידין ומוספין הל' ו סמך עשין רה: **ג א** ד ה מ"י פ"ז מהל' לולב הל' ג ד סמך עשין מד טושע"ה א"ח סי' תמנז סעיף א: ו [מ"י פ"ז מהל' שמיטה הל' יב ופ"כ מהל' מכירה הל' טו טושע"ה י"ד סי' תמ סעי' ח טושע"ה ח"מ סי' רכד סעי' י: צ]

לעוי רש"י

שיג"ה (שיר"א). משור. צינפיים"ל. הקיבה השלישית של מעלי הגררה. פס"א. בטן [כאן בתורה מיוחדת של הקיבה הראשונה של מעלי הגררה.]

רבינו הגנאל

אבא שאול אומר ערבי שתיים אחת ללולב ואחת למקדש. ולרבנן הלכתא גמירי לה. עשר נטיעות ערבה וניסוך המים. הלכה למשה מסיני. תניא אידין ערבי [נחל]. פירש לצפצפה שגדילה בין ההרים. ת"ר אבא שאול צפצפה, קנה שלה לבן ועלה שלה עגול ופיה דומה למגל וזו היא צפצפה. ואם היא מין ערבה שקוראין אותה חילופא גילה, דומה למגל פסול. ואיכא חילופא גילא [גילא] היא ערבה, שתיהן מין ערבות הן. מיהו חילופא היא הדס רע, כדגרסינן בגמרא הדין אסא קאי בי הובלילא, למאי נפקא מינה, למחט שנמצאת בבית הכסות. בין אם יאמר לך בי הובלילא נמצא, בין אם בבי כסי, בעובי בית הכסות הוא. וכן שטר שכתוב בו בורסקי, היא בבל.

א) נכלה דמקדש דמני רבוי וז"ל א"י חסד תלם תלם מלי אשמנו שמייהו חילופא היא ערספא וכן שטר חלוצות וכו'.